

ՀԱՅՈՒՆ «ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ»...

Posted on April 24, 2016 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Դուկո. Հրայր Ճեպեճեան, Նիկոսիա, 25 Ապրիլ 2016

«Հապա եթէ գան եւ մեզ ջարդեն...»:

Նիկոսիա, Կիպրոս: Աշխատանքային գրասենեակիս կից՝ ակնոցի վաճառականութեամբ զբաղող դրացիս Է: Միջին տարիքի յոյն Կիպրացի տիկին մը: Ապրած է Կիպրոսի տազնապը, վաթսուևական թուականներէն սկսեալ,բայց նաեւ 1974ին՝ երբ իր տունէն տեղահանուած է եւ իր իսկ երկրին մէջ գաղթական: Եթէ գիտէ որ ես հայ եմ՝բայց նաեւ լսած եւ կարդացած է մեր պատմութիւնը...: Եւ ցեղասպանութեան ահաւորութիւնը եւ ապրուած վախը...: Եւ կը զգայ վախը՝քանի ինք ալ ապրած է այդ նոյնը...:

Եւ չուշացաւ իր մէջի, եւ մինչեւ այսօր սեղմած «վախը» դուրս հանելու...: «Չեմ գիտեր ինչպէս՞ պիտի ապրինք Թուրքին հետ: Հապա եթէ գան եւ մեզ ջարդեն...»:

Եթէ մէկ կողմէ կան հաշտութեան փորձեր՝ կղզիին վերամիացնելու առընչութեամբ՝ բայց մտահոգութիւնը եւ վախը նոյնքան առկայ է...: Եւ դրացիս չի զլացաւ իր «վախը» բաժնեկցելու ինծի հետ...: Վերջապէս՝ ապրուած փորձառութիւն էր որ ստեղծած էր այդ վախը...:Եւ այդ նոյն վախը չէր ուզեր վերապրիլ...:

Դուկո. Հրայր Ճեպեճեան, Նիկոսիա, 25 Ապրիլ 2016

«Հապա եթէ գան եւ մեզ ջարդեն...»:

Նիկոսիա, Կիպրոս: Աշխատանքային գրասենեակիս կից՝ ակնոցի վաճառականութեամբ զբաղող դրացիս Է: Միջին տարիքի յոյն Կիպրացի տիկին մը: Ապրած է Կիպրոսի տազնապը, վաթսուևական թուականներէն սկսեալ,բայց նաեւ 1974ին՝ երբ իր տունէն տեղահանուած է եւ իր իսկ երկրին մէջ գաղթական: Եթէ գիտէ որ ես հայ եմ՝բայց նաեւ լսած եւ կարդացած է մեր պատմութիւնը...: Եւ ցեղասպանութեան ահաւորութիւնը եւ ապրուած վախը...: Եւ կը զգայ վախը՝քանի ինք ալ ապրած է այդ նոյնը...:

Եւ չուշացաւ իր մէջի, եւ մինչեւ այսօր սեղմած «վախը» դուրս հանելու...: «Չեմ գիտեր ինչպէս՞ պիտի ապրինք Թուրքին հետ: Հապա եթէ գան եւ մեզ ջարդեն...»:

Եթէ մէկ կողմէ կան հաշտութեան փորձեր՝ կղզիին վերամիացնելու առընչութեամբ՝ բայց մտահոգութիւնը եւ վախը նոյնքան առկայ է...: Եւ դրացիս չի զլացաւ իր «վախը» բաժնեկցելու ինծի հետ...: Վերջապէս՝ ապրուած փորձառութիւն էր որ ստեղծած էր այդ վախը...:Եւ այդ նոյն վախը չէր ուզեր վերապրիլ...:

Բայց վախը խաբուսիկ երեւոյթ մը չէ...: Մարդկային զգացում մըն է զոր կարելի չէ անտեսել...: Եւ ոչ ալ պետք է գայն առընչել այսպէս ըսած «առնական» արժանապատուութեան՝ ամօթ է եւ պետք չէ վախնալ «տրամադրութեամբ»...: Վախը իրական է՝ապրած ու տակաւին ապրուելիք իրականութիւն

մըն է՝ մարդկային կեանքին եւ պատմութեան տարբեր հոլովոյթներուն մէջէն...: Վախը կը ստեղծէ կեանքը ընդհատելու եւ կամ ընդհատուելու դեմ-դիմաց կանգնած իրականութեամբը՝ որ դիւրին վիճակ մը չէ մարդ արարածին համար՝ ուր պարտի ընկալել կեանքը վերջացնելու իրականութեամբը՝...:

Եւ հայուն պատմութիւնն ալ գերց չէ այս վախին ու անոր ստեղծած ահաւոր իրավիճակներու ապրած ու ապրուած կեանքի պատմութիւններէն...: Եթէ մէկ կողմէ կայ ցեղասպանութեան պատմութիւնը՝ եւ ցեղասպանուած հայուն վախը՝ տակաւին նոյնքան նաեւ վերապրողին...: Ներառելով նաեւ անոնց հոգեկան ներաշխարհի ապրած վախին ահաւորութիւնը...: Եւ նոյն այս վախի զգացումն է՝ որ իր տարբեր հոլովոյթներով եւ պարունակութեամբ կը շարունակէ տակաւին հալածել հայուն կեանքը...: Եթէ մէկ կողմէ վախին ֆիզիքական զգացումն է՝ բայց նաեւ հոգեկան-իմացական ու տակաւին ինքնութեան կանչին...: Ինքնութիւնը եւ անոր մշակութային գիտակցութիւնը պահելու վախը...:

Ապրիլ 2016...: Քանի մը շաբաթներէ ի վեր աշխատանքներուս բերումով կը շրջագայիմ Արաբական Ծոցի տարածաշրջաններուն մէջ...: Ղարաբաղեան ճակատին վրայ պատերազմին բռնկումը խանգարեց աշխատանքային բոլոր տրամադրութիւնս եւ կեդրոնացումս...: Հայը դարձեալ կ'ապրի վախին ու անոր ստեղծած արհաւիրքի մթնոլորտին մէջ...: Կան նահատակներ...: Մեր հայ տղաքն են՝ որոնք ոչ միայն կռուիլ գիտեն այն նաեւ՝ նահատակուիլ...: Եւ քանի այցելած եմ Ղարաբաղը եւ տեսած եւ վայելած անոր գեղեցկութիւնը, կարելի չէ արիւնազամ վիճակի վերածել զայն...: Ղարաբաղի բնութիւնը արիւն չուզեր...: Ան կառչած է ապրելու:

Պահրէյնի եկեղեցիներէն մէկուն պաշտամունքին ներկայ եմ: Հոգեւորականին քարոզի բնաբանը ընտրուած Աստուածաշունչի մէկ շատ ծանօթ հատուածէն...: «Սիրէ քու ընկերդ քու անձիդ պէս՝ եւ սիրէ թշնամիդ»: Աստուածաշունչի պատգամին զօրութիւնը կը կայանայ հոն՝ ուր երբ իւրաքանչիւր անգամ կարդաս եւ լսես, կը «խօսի» քեզի՝ մեկնելով քու ներկայի ապրած իրավիճակիդ մէջէն...: Անկախ որ նոյն հատուածը եւ համարն է որ կը կարդաս եւ կը լսես...: Ընկերա-հոգեբանական եւ ներաշխարհի իրավիճակը իրենց որոշիչ ազդեցութիւնը ունի պատգամին ընկալումին հետ...: Հատուածին փոխանցած պատգամը կը նկատես մեկնելով քու ապրած օրուանդ ու ժամանակիդ փորձառութեան ընմէջէն...:

Եթէ Աստուածաշունչի իմ շատ լսած եւ կարդացած հատուածներէն մէկն էր՝ բայց այդ օրը Պահրէյնի մէջ, նոյն այս համարը եկաւ անելի «փոթորկելու» իմ արդէն իսկ տագնապած հոգիս...: Սիրէ թշնամիդ ...: Ան որ վախի մթնոլորտ ստեղծեց հայուն պատմութեան եւ որ տակաւին կը շարունակէ...: Մինչեւ այսօր...: Ղարաբաղի մէջ...: Ու դաճեալ Ապրիլ ամսուն մէջ...:

Բայց անհրաժեշտ էր որ վերլուծէի...: Աստուածաշունչի սիրոյ եւ սիրելու հասկացութիւնը

պետք չէ վեր առնել բառացիորեն: Կայ խորքային եւ ընկերային մեկնաբանութիւնը եւ բացատրութիւնը՝ բայց նաեւ ընկալումը՝ որ հատուածին եթէ մէկ կողմէ կու տայ Աստուածաբանական հիմք՝ բայց նաեւ ազգային-մշակութային կեանքի արժէչափ: Քրիստոսի խօսած «սերը» սոսկ ենթակայական արժէչափերէն շատ աւելի՝ կը կեդրոնական «տարբեր» մակարդակի՝ իմա «արժէքի» չափանիշերով կեանքեր ստեղծելու հեռանկարին վրայ՝ եւ ուր Քրիստոնեան պարտի կերտել զայն...: Արժէչափեր՝ որոնք հեռու են աշխարհի «սակարկելի» չափանիշերէն՝ եւ կը կառչին Քրիստոսի շնորհած «արժէքին» գիտակցութեամբը՝ եւ որուն «տարբեր» մակարդակը կը կայանայ հոն՝ որ կեանքեր կը կերտու եւ ոչ թէ կը քանդու...: Եւ «բարեկամը ու թշնամին սիրելը» պետք է ըմբռնել այս տեսակի կեանքեր ապրելու պրիսմակէն՝ որ կը տգնին Արժէչափեր ստեղծել մարդկային պատմութեան հոլովոյթներուն համար՝ ուր «տարբեր»ը իր դրական ներգործութիւնը ունի եւ ոչ ժխտական...:

Եւ հայը իր «վախի» եւ «սարսափի» այդ ահաւոր փորձառութիւնը կրցաւ վերածել այս՝ «տարբեր» արժէչափի կեանքեր կերտելու իրականութեանը մէջ...: Հայը կրցաւ իր գրաւը դնել հոն՝ ուր իր ապրած «վախի» կեանքի փորձառութիւնը վերածեց ոչ թէ ատելութեան եւ քանդումի պատմութեան մը՝ այլ սիրելու եւ կառուցելու...:

Եւ հայուն պատմութիւնը այսօր նորէն կը կրկնուի...: Այս անգամ Ղարաբաղի մէջ: Վախի ու սարսափի՝ եւ անոր հետ նահատակութեան մթնոլորտն է դարձեալ...: Եւ եթէ հայը կը կռուի, ոչ թէ որովհետեւ կ'ուզէ ատել եւ քանդել, այլ որովհետեւ կ'ուզէ շարունակել սիրել եւ շինել...: Սիրել իր ազգային-քրիստոնեական կեանքը, զոր շինած էր Յեղասպանութենէն ետք, եւ շատ մը զրկանքներով եւ մինչեւ այսօր...: Եւ հայուն պատերազմը նոյն այդ իր շինած կեանքը պահելու իրականութեանը մէջն է՝ որ սակարկելի չէ՝ եւ որ «տարբեր» մակարդակ ունի...:

Երիտասարդ հայուհիին նկարը մէկ իրական արտայայտութիւնն է հայուն «մակարդակով» ապրելու կեանքին ձգտումին: Եթէ իր «հայուն աչքերն» են, ուր կայ յուզում, մտահոգութիւն եւ երեւի վախ՝ բայց նաեւ հաստատ համոզում: Թէ մեր տղոց՝ իմա բանակին հետ՝ հայը եւ Արցախը զօրաւոր են...: Եւ այս զօրութիւնը ուժն է հայուն, որ քանդելու համար չէ եղած...: Այլ պահելու, կերտելու ու շարունակելու համար այս «տարբեր» եւ «իմաստալից» կեանքը...: Ողջ հայութեանը համար:

Ղարաբաղի հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարարի յայտարարութիւնը այս ուղղութեամբ խիստ բովանդակալից է: «Մեր պատերազմը հողատարածքի համար չէ, այլ Ազգային Ինքնութեան»:

Եթէ Նիկոսիոյ դրացիս կը վախնայ՝ բայց նաեւ ես եւ իւրաքանչիւր մարդ արարած...: Բայց այդ վախը պիտի վերածել ապրող կեանքի...: Կեանք մը որ տարբեր է...: Եւ որուն տարբերութեանը չափանիշերը Արժէքի հասկացողութեանը եւ գիտակցութեանը մէջն է...: Եւ այս գիտակցութիւնը պիտի պահենք՝ նոյնիսկ երբ ստիպուած ըլլանք

«պատերազմելու»...:

Եւ այս հայուն «պատերազմն» է...: Վախիկն ընդմեջէն ապրող եւ ապրեցնող եւ Արժէքի չափանիշերով կեանքեր ստեղծելու «պատերազմը»...:

